

Sak nr. 01/15

28. mai 2015 har Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis avsagt følgende

AVGJØRELSE

Nemndas sammensetning: Nils Grytten
Truls Disen
Arve Kristiansen

Parter: , selgende part

-

, kjøpende part

I. INNLEDNING

Saken gjelder fastsettelse av vederlag i forbindelse med overdragelse av spesialistpraksis innen øre-nese-hals. Saken behandles etter reglene i rammeavtale mellom De regionale helseforetak og Legeforeningen om avtalepraksis for spesialister pkt. 11.1.

er etter vedtak fra Helse Sør-Øst RHF, tildelt avtalehjemmelen som har hatt for drift av privat spesialistpraksis. Partene har forhandlet om kjøpesummen, uten å bli enige og har brakt saken inn for avgjørelse ved Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis.

Det ble avholdt befaring og møte i praksisen 11. mai 2015. Til stede var nemnda og sakens parter.

I forkant hadde begge parter innsendt skriftlige redegjørelse for sitt syn på saken vedlagt påberopt dokumentasjon.

Det er ikke reist innsigelser mot nemndas sammensetning som for øvrig er i henhold til vedtak av Legeforeningens sentralstyre.

Sentralstyret i Legeforeningen har gitt retningslinjer som gjelder for nemndsbehandling ved overdragelse av privat spesialistpraksis med driftsavtale. Nemnda har lagt disse, samt voldgiftslovens ufravikelige bestemmelser til grunn for sitt arbeid med saken.

Partene har fri rådighet over sakens gjenstand og nemnda kan ikke treffe en avgjørelse som går utenfor partenes påstander.

Nemnda har kommet frem til en enstemmig avgjørelse. Avgjørelsen er basert på sakens dokumenter, nemndas befarings og møtet med partene.

II. SAKENS FAKTUM

Nemnda legger følgende *faktum* til grunn:

Type praksis

Praksisen som overdras er en øre-nese-halslegepraksis med driftstilskuddsavtale i klasse III med Helse Sør-Øst RHF. Driftsavtalen er av 80 % størrelse.

Det er en generell praksis innenfor fagområdet, uten spesiell vinkling. Det opplyses at dagens aktivitet er relativt likt fordelt mellom ordinær ØNH-virksomhet og hørselsomsorg med høreapparattilpasning.

Praksisen ligger i en gruppepraksis pt. med én annen lege, men hvor den gjenværende lege også er tiltredende part i denne saken. Tiltredende part har fra før 40 % avtalehjemmel som måtte sies opp som forutsetning for at de kunne overta aktuelle 80 % avtale.

Gruppepraksisen er organisert som et kontorfellesskap.

Lokaler, beliggenhet

Praksisen er i dag etablert i leide lokaler i sykehuset. I tildelingsbrevet til spesialist fremkommer en forutsetning om at praksisen skal flyttes ut av disse lokaler, uten at nemnda har fått klarhet i den konkrete bakgrunnen for dette. Forutsetningen fremkommer ikke av utlysningen.

Dagens lokale er på rundt 161 m² og leien er på kr 500 pr m² pr år. Det samme er felleskostnadene satt til, slik at samlet leie inkl., felleskostnader er på kr 1 000 pr m² pr år. Renhold av lokalene er inkludert i felleskostnadene, det samme er energikostnader, vedlikehold, belysning, renovasjon mv. Avtalen kan sies opp med 6 måneders varsel.

Lokalet bærer et visst preg av bruk og slitasje. Det er lokalisert inne i sykehuset og fremstår å være en del av sykehusets ordinære drift. Venteromsløsning, resepsjon mv. bærer et visst preg av dette.

Praksisen er ellers lett tilgjengelig i forhold til offentlig transport og har enkel tilkomst for forflytningshemmede.

Lokalet består av:

- Legekontor
- Ekstra legekontor, sporadisk i bruk
- Behandlingsrom/småkirurgi
- Hørselssentral/audiometrirom
- Ekstra audiometrirom
- Kontor for audiograf
- Kontor, sporadisk i bruk
- Skyllerom
- Arbeidsplass for sekretær, i forlengelsen av en gang

Personell

Hjelpespersonalet er ikke ansatt i spesialistpraksisen, men leies fra sykehuset. Pr i dag er der to audiografer i til sammen 120 % stilling (en i full stilling og en i 20 % - og en helsesekretær i 80 % stilling.

Det er uklart om disse vil bli med når praksisen endrer lokalisasjon. Det har vært noe sykefravær på audiografen i full stilling.

Nemnda har ellers et inntrykk av et personale som er godt innarbeidet i praksisens rutiner og gjøremål.

Systemer i praksis

Det er tilgang til sykehusets dataanlegg, men ikke felles EPJ. I gruppepraksisen er det installert egen løsning basert på WinMed. Det er installert Helsenett for elektronisk kommunikasjon og e-resept er tatt i bruk.

Det foreligger et samarbeid med sykehuset, også tverrfaglig. Det avholdes herunder ukentlige møter og samarbeid bl. a om søvnregistreringer.

Økonomiske forhold

Det er ikke presentert «rene» regnskapstall for praksis. Fremlagte tall viser aktivitet på alle legene ved senteret, inkludert den lege som overtok hjemmelen etter.

Driftsutgifter og -resultat er angitt i et fremlagt regneark. I følge dette oppsettet hadde kostnader på drøyt 670 000 kr i 2013 og 2014, driftsresultatet i 2013 var på drøye 2,4 mill. kr, i 2014 på knappe 2,6 mill. kr.

En har videre fått fremlagt aktivitetsbaserte tall, men for nemnda er det vanskelig å trekke så mye ut av disse.

Kontinuitet/fravær

Praksisen har blitt drevet i de nåværende lokaler i flere tiår. og arbeidet deltid sammen med tidligere avtroppende lege, praksisen i sin tid. overtok hele hjemmelen etter drevet i en form for formløst kompaniskap med driftsavtale i og 20 % på Notodden.

kom inn i praksisen i 2010, , som grunnla høsten 2013 og har siden da som har hatt 40 %

Pasientgrunnlag

Det er over 25 000 pasienter registrert i journalsystemet. Praksisens naturlige geografiske nedslagsområde er forholdsvis stort og nemnda oppfatter det slik at det er stor pågang av pasienter.

Utstyr og inventar

I redegjørelse er det gitt en oversikt over det medisinsk-tekniske utstyret som ligger i praksisen. Dette er pr i dag i sameie mellom partene, men eierbrøk og tilnærmingen til dette er ikke avklart og ikke nedfelt i en avtale eller annet omforent dokument. synes å legge til grunn at har 60 % eierforhold svarende til faktisk hjemmelsandel pt. for ham i denne gruppepraksisen.

Det synes tilsvarende slik at også har tatt utgangspunkt i en sameiebrøk på 60 %. Nemnda legger mot slik bakgrunn dette til grunn.

I sin oversikt har angitt at alt utstyr og inventar som foreligger i praksisen har en verdi i dag på kr 730 000. krav er 60 % av dette, altså kr 438 000. har i den anledning lagt frem en del priser på tilsvarende brukt utstyr og tatt utgangspunktet i disse. Inventar og innredning mv. er imidlertid skjønnsmessig fastsatt.

mener at det i praksisen kun er utstyr av verdi på kr 192 000, og at 60 % av dette utgjør kr 115 000. har både skriftlig og under nemndsmøtet tilbydd å betale ham ut og selv overta alt utstyret i henhold til beregning. Dette ønsket ikke og uttrykk for at utstyrets bruksverdi var høyere enn det tilbud .. hadde gitt.

Attraktivitet

Det meldte seg 7 søkere til den utlyste hjemmel.

Andre forhold

I begge parters skriftlige redegjørelser til nemnda er det mye fokus på dårlig samarbeid partene i mellom og hvem som er skyld i dette. Nemnda har fått et inntrykk av en praksis med svært dårlig personkjem i mellom de to legene og et samarbeids- og arbeidsmiljø som må ha vært svært belastende både for legene og andre som har arbeidet der. Det foreligger også en del personlige karakteristikk, som ligger langt utenfor nemndas skjønnsutøvelse hva gjelder kriterier for overdragelse av praksis, å ta stilling til eller endog å ta hensyn til, under disse vurderingene.

ble initialt ikke tilbudt hjemmelen, men fikk tilbudet etter å ha påklaget tildelingen til annen lege. Dette har skapt en forsinkelse i tildelings-, og i neste omgang overdragelsesprosessen.

III. PARTENES ANFØRSLER

Fratredende lege, , har i korthet anført:

Det som selges er en 80 % ØNH praksis med konsultasjonsantall og omsetning langt over normtall.

overtar en praksis som har vært i kontinuerlig drift i mange år. Det har vært jevn og stor aktivitet i alle år, men etter at kom inn i praksisen i 2010, har den vært ytterligere økende.

Det er et stort pasientgrunnlag og høy aktivitet.

Bemanningen har vært stabil, med unntak i perioden hvor audiograf hadde en del sykefravær.

Alt utstyr og de etablerte systemer i praksisen fungerer som det skal.

Parallelt med salgsprosessen på , er etablert i ny avtalepraksis i Tønsberg. Dette har medført at hun har hatt 60 % driftstilskudd i siste tiden, fordi ikke får ha mer enn 100 % avtale totalt sett. mener at dette er en forsinkelse som er forårsaket av klage på tildelingsvedtaket, som derved må dekke et omsetningstap på hånd. Denne er angitt til kr 122 400 pr 1.1.2015.

Den pris som kreves er i samsvar med og gjenspeiler pris i henhold til nemndsavgjørelser i regionen.

Det er bedt om at vederlaget fastsettes til kr 2 210 400, hvor av utstyr utgjør kr 438 000, vederlag for opparbeidet praksis kr 1 650 000 og krav relatert til forsinket overtagelse utgjør kr 122 400.

Tiltredende lege, har i korthet anført:

Praksisen har mye gammelt utstyr og inventar som bør fornyes. Det er ikke mange investeringene som har vært foretatt siden 70-tallet.

Dette er ikke en praksis hvor en kommer til «dekket bord». Det er flere utfordringer både hva gjelder ansatte og organisering. Helse Sør-Øst har som forutsetning at praksisen må flytte ut av sykehuset. Etersom de ansatte har sitt tilsetningsforhold i sykehuset, følger disse ikke med. En må dermed både finne og etablere seg i nye lokaler, samt rekruttere nytt personell.

Praksisen har fått et dårlig renommé i det siste. Også dette vil det ta tid å få gjenvinne.

At tildelings- og overdragelsesprosessen har dradd ut i tid, bl. a. som følge av klage fra , gir ikke fratredende part noe økonomiske krav relatert til midlertidig bortfall av 20 % hjemmel.

Det er gitt et tilbud på kr 815 200. Av dette utgjør utstyr kr 115 200 og opparbeidet praksis kr 700 000.

IV. NEMNDAS VURDERING

Nemnda skal med bindende virkning fastsette verdien på utstyr og inventar samt vederlaget for opparbeidet praksis i anledning overdragelsen mellom partene.

Utstyr/inventar

Hva gjelder verdien av utstyr og inventar, viser nemnda innledningsvis til at det ikke foreligger fastsatte eller omforente kriterier for verdifastsettelse av brukt legeutstyr. Den reelle markedsverdien for brukt legeutstyr er vanskelig å anslå med særlig grad av nøyaktighet og markedet for slikt utstyr er for øvrig nokså lite oversiktlig. Nemndas oppgave anses således å være å søke å fastsette en skjønnsmessig bruksverdi over utstyret slik det fremstår i dag og er implementert i den aktuelle praksis.

Nemnda legger som nevnt til grunn som en premiss for sin avgjørelse at pr i dag er eier av 40 % av utstyret og dermed skal få seg overdradd de resterende 60 % under salget fra . Dette er i tråd med det som synes å være begge parters oppfatning av dagens sameiebrøk.

Nemndas avgjørelse vil på dette punkt i utstrakt grad baseres på et skjønn, hvor viktige elementer vil være den oversikt som selger har gitt samt den besiktigelse som ble foretatt i anledning nemndsmøtet/befaringen i mai 2015.

Det legges til grunn at det utstyret som er i praksisen i det alt vesentlig er fungerende. Forholdsvis mye av dette er av eldre dato. har innhentet en del priser på utstyrselementer fra e-bay, men det er vanskelig å vite om dette er reell markedspris eller «utropspris».

Hva gjelder møbler og inventar, legger nemnda til grunn at dette er nokså preget av slit og bruk. Det har en viss bruksverdi implementert i de aktuelle lokaler, men er tilnærmet uten verdi ved et salg og i det vesentlige må byttes ut ved en flytting. Datautstyret fremstår å være forholdsvis nytt og forventes kunne ha en viss levetid, selv om slikt utstyr gjennomgående må byttes ut med ikke altfor lange intervall.

Nemnda har også sett noe hen til andre nemndsavgjørelser innenfor fagområdet for å finne utgangspunkt for sitt skjønn.

I sak 08/09, fastsatte nemnda verdien på utstyret i en generell ønh-praksis til 410 000. Utstyret var i sameie mellom to leger, og beløpet gjenspeilte den halvpart som var gjenstand for overdragelse. I sak 06/09 fant nemnda at utstyret hadde en verdi på kr 475 000. Den saken gjaldt en solo ønh-praksis, men med hovedvekt på audiologiske problemstillinger. I sak 9/09 satte nemnda halvparten av utstyret i en tolegepraksis til kr 450 000. Dette ble skjønnsmessig basert på halvpart av opplyst ny pris.

Det foreligger også en nyere nemndsavgjørelse, men denne har mindre parallellitet til nærværende, ettersom den også omhandlet en integrert operasjonsavdeling med tilhørende utstyr.

Basert på en helhetsvurdering fastsetter nemnda verdien på utstyret som er gjenstand for overdragelse til kr 350 000.

Opparbeidet praksis

Hva gjelder verdien av opparbeidet praksis viser nemnda til at selve driftstilskuddshjemmelen ikke er gjenstand for overdragelse, denne tildeles av det regionale helseforetaket gjennom et forvaltningsvedtak etter forutgående utlysning.

Av retningslinjene for nemndsbehandling fremgår bl. a. følgende:

«Driftsavtalen/hjemmelen kan ikke overdras og det skal ikke under noen omstendighet kunne legges til grunn en verdi for den individuelle driftsavtalen med det regionale helseforetaket i nemndas fastsettelse av overdragelsessummen.»

Vurderingen av ”opparbeidet praksis” skal heller ikke baseres på rent forretningsøkonomiske kriterier og er ikke sammenfallende med forretningsbegrepet ”goodwill” slik det tradisjonelt kjennes fra andre områder.

Nemndas oppgave vil være å søke å finne merverdien som overtagende lege får som følge av at overtar en opparbeidet praksis, fremfor å starte praksis uten slikt grunnlag.

Forutsetningen er at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering og nemnda viser særlig til rammeavtalens pkt. 11.1, samt retningslinjene som er vedtatt av sentralstyret i Legeforeningen. Videre skal nevnes at Legeforeningen i et samarbeid med Helse Sør-Øst RHF har utgitt en ”kommentarutgave” til Rammeavtalen, herunder bestemmelsene som omhandler overdragelse. Disse er lagt til grunn for nemndas behandling og vurdering i denne saken.

I følge disse skal verdien av opparbeidet praksis fastsettes etter en helhetsvurdering hvor en bl. a. vektlegger følgende relevante kriterier:

- Kontinuitet
- Type praksis (gruppe- eller solo)
- Kontorrutiner
- Opplært personell
- Attraktivitet/ beliggenhet
- Omsetning
- Pasientgrunnlag
- Samarbeidsavtaler
- Systemer i praksisen (eks journalsystem)
- Husleieavtaler og andre leieavtaler

Den innbyrdes og nærmere vektning av kriteriene er ikke angitt i retningslinjene, men er overlatt til nemnda å avgjøre ut fra det konkrete saksforhold. Det vil også være grunnlag for å vektlegge andre, relevante kriterier dersom saken skulle gi slik foranledning.

Nemnda er i sin vurdering bevisst på at regelverket og retningslinjene søker å balansere mellom fratredende leges rettmessige behov for et økonomisk oppgjør for overdragelse av opparbeidede verdier i sin praksis, mot rekrutteringshensyn og ønsket om at den best kvalifiserte lege skal gis mulighet til å starte opp i en praksis.

Praksisen drives i dag fra lokaler med god atkomst og tilgjengelighet. Selve innretningen av lokalene, integrert i sykehuset, fremtrer for nemnda å være noe utfordrende som bl. a. venteromsløsningen og sekretærs arbeidsplass. Selv om leienivået er nokså nøkternt, gjenspeiler dette, etter nemndas vurdering, lokalenes standard og beskaffenhet. Basert på at praksisen i tillegg er pålagt flyttet, jf. forutsetningen i tildelingen til tiltredende part, finner nemnda at verdien av husleieforholdet/de innarbeidede lokaler i denne sak er nokså marginal.

Gruppepraksisen har elektroniske pasientdatasystem, er tilknyttet Helsenet og har innarbeidet e-resept, men dette er også å forvente i en spesialistpraksis i 2015.

Hjelpepersonalet i en praksis er en faktor som normalt tillegges stor betydning i anledning verdifastsettingen ved overdragelser. De representerer en viktig del av kontinuiteten i overgangen mellom fratredende og tiltredende lege. I denne saken legger nemnda til grunn at hjelpepersonalet skjøtter sine oppgaver og er godt innarbeidet i sine arbeidsoppgaver i praksisen. Det er samtidig slik at personalet ikke er ansatt i praksisen som sådan, men leies inn fra sykehuset. Dette har både fordeler og ulemper. I denne saken viser det seg imidlertid som en negativ faktor, ettersom personalet ikke blir med i forbindelse med en forestående flytting. Dette medfører at tiltredende part, i mindre grad enn det som en kan regne med ved normale overdragelse, får fremtidig nytte av personalet og dette vektes mot slik bakgrunn noe mindre i denne saken.

Fremlagte tall viser, etter nemndas vurdering, en praksis med forholdsvis høy omsetning og relativt lave kostnader. Kostnadsnivået gjenspeiler samtidig praksisen standard, særlig hva gjelder leie av lokale og investeringer på utstysfronten.

Nemnda har syn for at manglende investeringer kan ha sammenheng med intern uenighet mellom de to legene som saken omhandler. Forklaringen kan imidlertid ikke i seg selv bidra til at omsetningsverdien for praksisen øker.

Det samme oppfattes å være situasjonen hva gjelder interne, formelle forhold. Nemnda har ikke fått fremlagt noen internavtale for de to legene i praksisen. Ytterligere har en ikke fått fremlagt opplysninger om kvalitetssikringsrutiner/internkontrollsystem.

Fratredende lege har selv vært i praksisen i 4-5 år, men den har forut for dette vært kontinuerlig drevet i flere tiår med et solid renommé. Det anses å være en positiv faktor i nemndas vurdering.

Det er opplyst at fratredende lege selv betalte 2 millioner kroner for praksisen fra tidligere innehaver. Dette er ikke bindende for nemnda og kan ikke hensyntas, ettersom det for nemnda er ukjent hva som var bakgrunnen for prisfastsettelsen, herunder om den var avtalt i henhold til de kriterier som nemnda etter retningslinjene skal bygge sitt skjønn på.

Basert på det ovenstående anser nemnda at selgers prisforlangende er for høyt i forhold til den standard praksisen har ved overdragelsen mellom disse parter, og de faktorer nemnda skal basere sin avgjørelse på.

Etter en helhetsvurdering basert på de relevante kriterier for verdifastsettelse og tidligere nemndspraksis for fagområdet, fastsetter nemnda vederlaget for opparbeidet praksis i denne saken til kr 1 100 000.

Samlet verdi på spesialistpraksisen som overdras blir dermed til kr 1 450 000.

Krav relatert til forsinket overdragelsesprosess

Selger har i tillegg krevet et beløp på kr 122 400 «for forsinket overdragelsesprosess pga kjøpers innsigelser.»

Et slikt krav ligger utenfor nemndas mandat å ta stilling til. Nemnda skal fastsette kjøpesum relatert til opparbeidede verdier i praksis, altså vederlaget for opparbeidet praksis og utstyr, jf rammeavtalen pkt 11.1. Evt. andre krav som partene måtte mene å ha mot hverandre etter andre regler eller rettsgrunnlag enn rammeavtalens overdragelsesbestemmelser, må løses etter ordinære sivilprosessrettslige regler, evt. særskilt fastsatte/avtale tvisteløsningsprosedyrer.

Dette kravet kan således ikke behandles av nemnda og nemnda har gjennom denne avgjørelse heller ikke tatt stilling til kravets rettmessighet eller realitet.

Kjøpesummens forfall

Tidspunkt for betaling av kjøpesummen settes til 1. juli 2015 i tråd med tidspunktet som skal overta praksisen.

Nemndskostnadene

Begge parter har bedt om at disse fastsettes iht. retningslinjene. Ingen av partene har bedt om at nemndskostnadene skjevdeles.

Nemndas slutning innebærer at ingen av partene har fått fullt gjennomslag for sitt syn. Begge parter synes å ha vært enig om at nemndsbehandling var løsningen, etter at egne forhandlinger strandet. Mot slik bakgrunn anser også nemnda at det er naturlig og rimelig at kostnadene deles likt mellom partene.

V. SLUTNING

1. Kjøpesummen fastsettes til kr 1 450 000 –
kronerenmillionfirehundreogfemtihundretusen –
2. Betalingsfristen settes til 1. juli 2015
3. Partene betaler in solidum – en for begge og begge for en – nemndas omkostninger etter oppgave

Avgjørelsen er på alle punkter enstemmig.

Bergen/Ålesund/Harstad, 28. mai 2015

Truls Disen

Nils Grytten

Arve Kristiansen